

Верховний
Суд

Судова практика Великої Палати Верховного Суду щодо розмежування юрисдикції трудових спорів

Олександр Банасько

суддя Великої Палати Верховного Суду

Зміст права на працю полягає у можливості кожної особи заробляти собі на життя працею, яку вона вільно обирає або на яку вільно погоджується (стаття 43 Конституції України).

Це право забезпечується обов'язком держави створювати громадянам умови для повного його здійснення, гарантувати рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізовувати програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб.

Право на доступ до правосуддя є одним з основоположних прав людини. Його визначено [статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод](#) (далі - Конвенція), яка ратифікована Україною.

Поняття «[суд, встановлений законом](#)» стосується не лише правової основи існування суду, але й дотримання ним норм, які регулюють його діяльність (п. 24 рішення ЄСПЛ від 20 липня 2006 року у справі «Сокурєнко і Стригун проти України», заяви № 29458/04 та № 29465/04).

Правова конструкція «суд, встановлений законом» стосується ще й таких аспектів, як механізм правового регулювання у сфері судоустрою та правомірність діяльності суду у процесі здійснення своїх повноважень.

Доступом до правосуддя згідно зі стандартами ЄСПЛ вважають здатність особи **безперешкодно отримати судовий захист** як доступ до незалежного і безстороннього вирішення спорів за встановленою процедурою на засадах верховенства права.

Також у розумінні ч. 1 ст. 6 Конвенції право кожного на судовий розгляд справи означає право кожної особи на звернення до суду та право на те, що її справа буде розглянута і вирішена **належним судом, тобто судом, встановленим законом**.

Судова практика ЄСПЛ право на розгляд справи тлумачить як право особи звернутися до суду, так і право на розгляд та вирішення її справи судом.

Перешкоди в доступі до правосуддя можуть виникати як через особливості внутрішнього процесуального законодавства, так і через передбачені матеріальним правом обмеження.

Згідно зі ст. 125 Конституції України судоустрій в Україні будується за принципами територіальності та спеціалізації і визначається законом.

Юрисдикція судів поширюється на будь-який юридичний спір та будь-яке кримінальне обвинувачення.

У передбачених законом випадках суди розглядають також інші справи (ст. 124 Конституції України).

- **Судова юрисдикція** - це компетенція спеціально уповноважених органів судової влади здійснювати правосуддя у формі встановленого законом виду судочинства щодо визначеного кола правовідносин.
- **Предметна юрисдикція** - це розмежування компетенції цивільних, кримінальних, господарських та адміністративних судів.

Кожен суд має право розглядати і вирішувати тільки ті справи (спори), які віднесені до його відання законодавчими актами, тобто діяти в межах встановленої компетенції.

Важливість визначення юрисдикції підтверджується як закріпленням у Конституції України принципу верховенства права, окремими елементами якого є законність, правова визначеність та доступ до правосуддя, так і прецедентною практикою ЄСПЛ.

При визначенні предметної юрисдикції справ суди повинні виходити із суті права та/або інтересу, за захистом якого звернулася особа, заявлених вимог, характеру спірних правовідносин, змісту та юридичної природи обставин у справі.

Правила юрисдикції визначені процесуальними законами, які регламентують предметну та суб'єктну юрисдикцію адміністративних, господарських та цивільних судів.

- ❖ суди розглядають у порядку **цивільного судочинства** справи, що виникають з цивільних, земельних, трудових, сімейних, житлових та інших правовідносин, крім справ, розгляд яких здійснюється в порядку іншого судочинства (ст. 19 ЦПК України)
- ❖ **господарські суди** розглядають справи у спорах, що виникають у зв'язку із здійсненням господарської діяльності, та інші справи у визначених законом випадках, зокрема: справи у спорах, що виникають з корпоративних відносин, в тому числі у спорах між учасниками (засновниками, акціонерами, членами) юридичної особи або між юридичною особою та її учасником (засновником, акціонером, членом), у тому числі учасником, який вибув, пов'язані зі створенням, діяльністю, управлінням або припиненням діяльності такої юридичної особи, крім трудових спорів (ст. 20 ГПК України)
- ❖ юрисдикція **адміністративних судів** поширюється на справи у публічно-правових спорах, зокрема: спорах з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби (ст. 19 КАС України)

Законом України «Про судоустрій і статус суддів» встановлено, що Велика Палата Верховного Суду у визначених законом випадках здійснює перегляд судових рішень у касаційному порядку з метою забезпечення однакового застосування судами норм права.

Під час такого перегляду ВП ВС наділена повноваженнями вирішувати питання **юрисдикційності тієї чи іншої справи**, адже процесуальними кодексами визначено, що справа підлягає передачі на розгляд ВП ВС, коли учасник справи оскаржує судові рішення з підстав порушення правил предметної чи суб'єктної юрисдикції (ч. 6 ст. 403 ЦПК України, ч. 6 ст. 346 КАС України, ч. 6 ст. 302 ГПК України).

Велика Палата Верховного Суду неодноразово наводила критерії розмежування судової юрисдикції.

Такими критеріями є передбачені законом умови, за яких певна справа підлягає розгляду за правилами того чи іншого виду судочинства, як-то: суб'єктний склад правовідносин, предмет спору та характер спірних матеріальних правовідносин.

Крім того, таким критерієм може бути пряма вказівка у законі на вид судочинства, в якому розглядається визначена категорія справ.

❖ див. постанови ВП ВС від 12 січня 2021 року у справі № 127/21764/17, від 23 березня 2021 року у справі 367/4695/20).

1. Господарська / цивільна юрисдикція

1.1 Господарська юрисдикція

1.2 Цивільна юрисдикція

2. Адміністративна / цивільна юрисдикція

(розмежування трудових та публічно-правових спорів)

2.1 Адміністративна юрисдикція

2.2 Цивільна юрисдикція

1. Господарська / цивільна юрисдикція

1.1 Господарська юрисдикція

1.2 Цивільна юрисдикція

1. Господарська / цивільна юрисдикція

1.1. Господарська юрисдикція

Юрисдикція спорів про стягнення заборгованості із заробітної плати, середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні з господарських товариств, в яких розпочата процедура ліквідації або банкрутства після 19 січня 2013 року

Спір про стягнення заборгованості із заробітної плати, середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні з господарських товариств, в яких розпочата процедура ліквідації або банкрутства після 19 січня 2013 року, підлягають розгляду за правилами [господарської юрисдикції](#) та виключають можливість розгляду справи у порядку цивільного судочинства.

Вирішуючи питання про визначення юрисдикції (предметної підсудності) справи у спорах фізичної особи з майновими вимогами до боржника, в тому числі і за позовом про стягнення заробітної плати з роботодавця, суди повинні враховувати положення пункту 1-1 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 2343-XII, вимоги ст. 15 ЦПК України, ст. 12 ГПК України та [брати до уваги дату порушення господарським судом провадження у справі про банкрутство боржника](#).

Справи про банкрутство боржника, [порушені господарськими судами до 19 січня 2013 року](#), не впливають на визначення юрисдикції цих спорів і їх слід розглядати в порядку цивільного судочинства.

(Постанова ВП ВС від 30 січня 2019 року у справі № 266/2868/16-ц)

1. Господарська / цивільна юрисдикція

Юрисдикція спору щодо стягнення заробітної плати, який виник до порушення провадження у справі про банкрутство

Право заявити вимоги у межах справи про банкрутство виникає у кредитора з дня офіційного оприлюднення оголошення про відкриття провадження у справі про банкрутство і такі вимоги, з урахуванням положень Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», підлягають розгляду у порядку [господарського судочинства](#).

Разом з тим, трудовий спір, що виник до порушення провадження у справі про банкрутство, підлягає розгляду в порядку [цивільного судочинства](#). Судові рішення, ухвалені в такій справі (23.12.2016) до початку процедури банкрутства (09.06.2017), що набрали законної сили, не можуть бути скасовані з підстав порушення правил предметної юрисдикції.

(Постанова ВП ВС від 30 січня 2019 року у справі № 641/8521/16-ц)

1. Господарська / цивільна юрисдикція

1.1. Господарська юрисдикція

Юрисдикція спорів про визнання наказу про звільнення незаконним, поновлення на роботі, стягнення заборгованості із заробітної плати, середнього заробітку за час вимушеного прогулу після початку провадження у справі про банкрутство

Оскільки позивач у березні 2017 року звернувся до суду з позовом до ПрАТ, стосовно якого порушено справу про банкрутство після 19 січня 2013 року (20.04.2016), з вимогами, зокрема про стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу, то суд першої інстанції, з яким у цій частині погодився й апеляційний суд, зробив обґрунтований висновок про закриття провадження у справі з підстав, передбачених п. 1 ч. 1 ст. 205 ЦПК України (у редакції, чинній на час постановлення оскаржуваних ухвал), тому що спір стосовно вказаних позовних вимог **підлягає розгляду господарським судом, у провадженні якого перебуває справа про банкрутство**, що виключає можливість розгляду справи у порядку цивільного судочинства.

(Постанова ВП ВС від 23 жовтня 2019 року у справі № 263/3949/17)

1. Господарська / цивільна юрисдикція

1.1. Господарська юрисдикція

Юрисдикція спору щодо визнання недійсним рішення наглядової ради про усунення (відсторонення) від виконання обов'язків голови правління товариства

Спир щодо визнання недійсним рішення наглядової ради про усунення (відсторонення) від виконання обов'язків голови правління товариства і виключення його з числа осіб, які мають право підпису, має розглядатися як корпоративний спір у порядку [господарського судочинства](#).

Вимога про визнання недійсним рішення наглядової ради юридичної особи про відсторонення від виконання повноважень директора товариства, є такою, що виникла з корпоративних відносин, а отже, її вирішення належить до юрисдикції господарського суду.

Спір про відсторонення від виконання повноважень директора, здійсненого органом управління не є трудовим, а стосується управління діяльністю юридичної особи.

(Постанови ВП ВС від 30 січня 2019 року у справі №145/1885/15-ц, від 10 вересня 2019 року у справі № 921/36/18)

1. Господарська / цивільна юрисдикція

1.1. Господарська юрисдикція

Юрисдикція спору щодо оскарження звільнення директора ТОВ на підставі рішення загальних зборів учасників ТОВ

Спир щодо оскарження припинення повноважень директора ТОВ уповноваженим органом ТОВ за ч. 3 ст. 99 ЦК України підлягає розгляду у порядку [господарського судочинства](#).

Припинення повноважень члена виконавчого органу товариства за своєю правовою природою, предметом регулювання правовідносин і правовими наслідками відрізняється від звільнення працівника з роботи (розірвання із ним трудового договору) на підставі положень КЗпП України. Саме тому можливість уповноваженого органу товариства припинити повноваження члена виконавчого органу міститься не в приписах КЗпП України, а у ст. 99 ЦК України, тобто не є предметом регулювання трудового права.

(Постанови ВП ВС від 10 квітня 2019 року у справі № 510/456/17, від 19 лютого 2020 року у справі № 361/17/15-ц)

1. Господарська / цивільна юрисдикція

1.1. Господарська юрисдикція

Юрисдикція спору щодо оскарження рішень органів управління акціонерного товариства щодо відсторонення від виконання обов'язків голови правління товариства згідно з ч. 3 ст. 99 ЦК України, ст. 61 Закону України «Про акціонерні товариства»

Правовідносини стосовно припинення повноважень і тимчасового відсторонення члена виконавчого органу товариства від виконання його повноважень згідно зі ст. 61 Закону України «Про акціонерні товариства» та ч. 3 ст. 99 ЦК України у редакції, чинній з 1 червня 2014 року, не є відстороненням працівника від роботи у розумінні ст. 46 КЗпП України. Хоча відповідні рішення уповноваженого на їх прийняття органу товариства можуть мати наслідки і в межах трудових відносин, але визначальними за таких обставин є відносини корпоративні.

Спір щодо оскарження рішень органів управління акціонерного товариства (загальних зборів та наглядової ради) щодо відсторонення від виконання обов'язків голови правління товариства згідно з ч.3 ст. 99 ЦК України, ст. 61 Закону України «Про акціонерні товариства» та призначення тимчасово виконуючого обов'язки голови правління підлягає розгляду у порядку [господарського судочинства](#).

(Постанова ВП ВС від 16 жовтня 2019 року у справі № 752/10984/14-ц)

1. Господарська / цивільна юрисдикція

1.1. Господарська юрисдикція

Юрисдикція спору щодо оскарження директором СТОВ відкликання його з посади

Спир за позовом директора СТОВ щодо оскарження відкликання його з посади директора на підставі протоколу зборів учасників цього товариства підлягає розгляду у порядку [господарського судочинства](#).

Припинення повноважень члена виконавчого органу товариства за своєю правовою природою, предметом регулювання правовідносин і правовими наслідками відрізняється від звільнення працівника з роботи (тобто розірвання з ним трудового договору) на підставі положень КЗпП України. Саме тому можливість уповноваженого органу товариства припинити повноваження члена виконавчого органу міститься не в приписах КЗпП України, а у ст. 99 ЦК України, тобто не є предметом регулювання трудового права.

Реалізація учасниками товариства корпоративних прав на участь у його управлінні шляхом прийняття компетентним органом рішень про обрання (призначення), усунення, відсторонення, звільнення, відкликання членів виконавчого органу стосується також наділення їх повноваженнями на управління товариством або позбавлення таких повноважень на управління товариством.

(Постанова ВП ВС від 19 лютого 2020 року у справі № 145/166/18)

1. Господарська / цивільна юрисдикція

1.1. Господарська юрисдикція

Юрисдикція спору щодо оскарження звільнення на підставі п.5 ч.1 ст. 41 КЗпП України фінансового директора ТОВ

Спир за позовом фінансового директора товариства, звільненого на підставі п. 5 ч. 1 ст. 41 КЗпП України, щодо поновлення на роботі та стягнення заробітної плати за час вимушеного прогулу, підлягає розгляду у порядку [господарського судочинства](#).

(Постанова ВП ВС від 23 лютого 2021 року у справі № 753/17776/19)

1. Господарська / цивільна юрисдикція

1.1. Господарська юрисдикція

Юрисдикція спору за позовом НАЗК про припинення дії контракту, укладеного АТ «НАК «Нафтогаз України» з головою правління з порушенням обмежень, передбачених ч.1 ст. 26 ЗУ «Про запобігання корупції»

Спир за позовом НАЗК про припинення дії контракту, укладеного АТ «НАК «Нафтогаз України» з головою правління з порушенням обмежень, передбачених ч. 1 ст. 26 Закону України «Про запобігання корупції», пов'язаний з діяльністю АТ «НАК «Нафтогаз України» й управлінням ним, а тому підлягає розгляду в порядку [господарського судочинства](#).

Звернення до суду для припинення трудового договору (контракту) у випадках, якщо він укладений з порушенням обмежень, є складовою цілісного механізму запобігання корупційним правопорушенням, передбаченого ст. 26 Закону № 1700-VII, тому доцільним є зберігати єдину юрисдикційну належність спорів про припинення повноважень керівника та/або членів виконавчого органу господарського товариства для формування стабільної та послідовної судової практики щодо належності таких спорів до господарської юрисдикції.

(Постанова ВП ВС від 09 листопада 2022 року у справі № 761/25659/21)

1. Господарська / цивільна юрисдикція

1.1. Господарська юрисдикція

Юрисдикція спору щодо оскарження рішення первинної профспілкової організації АТ «КБ «Приватбанк» щодо направлення наглядовій раді банку письмової вимоги про розірвання трудового договору (звільнення) з головою правління

Спир за позовом голови правління АТ «КБ «Приватбанк» про визнання незаконним та скасування рішення первинної профспілкової організації АТ «КБ «Приватбанк» щодо направлення наглядовій раді банку письмової вимоги про розірвання трудового договору (звільнення) з головою правління пов'язаний з діяльністю банку та управлінням ним, а тому підлягає розгляду в порядку [господарського судочинства](#).

Наслідки його вирішення можуть впливати на трудові правовідносини з головою правління АТ «КБ «Приватбанк», що не змінює корпоративного характеру такого спору.

Доцільним є зберігати єдину юрисдикційну належність спорів про припинення повноважень керівника та/або членів виконавчого органу господарського товариства для формування стабільної та послідовної судової практики щодо належності таких спорів до господарської юрисдикції.

(Постанова ВП ВС від 14 грудня 2022 року у справі № 201/909/20)

1. Господарська / цивільна юрисдикція

1.1. Господарська юрисдикція

Юрисдикція спору за позовом директора ТОВ про припинення його повноважень в разі подання ним заяви про розірвання з його ініціативи трудового договору

ВП ВС відступила від правового висновку КЦС ВС у постанові від 24 грудня 2019 року у справі № 758/1861/18 щодо цивільної юрисдикції спору за позовом директора товариства про припинення його повноважень як одноосібного виконавчого органу товариства в разі подання ним заяви про розірвання з його ініціативи трудового договору, укладеного на невизначений строк, визначивши, що такий спір підлягає розгляду в порядку [господарського судочинства](#).

Вимогу позивача стосовно виключення з ЄДР запису про директора товариства слід розглянути у господарській юрисдикції разом із вимогою про визнання трудових відносин і відносин представництва припиненими, але не тому, що перша є похідною від другої. Належність й ефективність обох зазначених вимог має оцінити під час розгляду справи господарський суд.

(Постанова ВП ВС від 14 червня 2023 року у справі № 448/362/22)

1. Господарська / цивільна юрисдикція

1.2. Цивільна юрисдикція

Юрисдикція спору щодо припинення повноважень виконавчого органу (директора) комунального підприємства

Критеріями застосування ч. 3 ст. 99 ЦК України і п. 5 ч. 3 ст. 41 КЗпП України є:

- порядок створення юридичної особи (юридична особа приватного права)
- форма організації (товариство).

ВП ВС відступила від висновків щодо застосування у подібних правовідносинах п. 5 ч. 1 ст. 41 КЗпП України, які викладені у постановах Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 30 січня 2020 року у справі № 815/3200/16 (адміністративне провадження № К/9901/19991/18), від 6 серпня 2020 року у справі № 186/294/16-а (адміністративне провадження № К/9901/10359/19), зазначивши, що повноваження посадових осіб публічного права, зокрема органів державної влади та місцевого самоврядування, припиненню на підставі п. 5 ч. 1 ст. 41 КЗпП України не підлягають.

ВП ВС зазначила, що у цій справі між сторонами виник індивідуальний трудовий спір, а норми права щодо діяльності господарських товариств на спірні правовідносини не поширюються (зокрема ч. 3 ст. 99 ЦК України і п. 5 ч. 1 ст. 41 КЗпП України).

(Постанова ВП ВС від 10 липня 2024 року у справі № 573/1020/22)

1. Господарська / цивільна юрисдикція

1.2. Цивільна юрисдикція

Юрисдикція спору за позовом особи, яка перебувала у трудових відносинах із ФОП, до державного реєстратора щодо визнання незаконною державної реєстрації припинення підприємницької діяльності ФОП

Спир за позовом особи, яка перебувала у трудових відносинах із фізичною особою – підприємцем, до державного реєстратора щодо визнання незаконною державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця, спрямований на поновлення трудових прав, порушених внаслідок неприпинення трудового договору в установленому законом порядку, підлягає розгляду у порядку [цивільного судочинства](#).

(Постанова ВП ВС від 22 січня 2020 року у справі № 825/1518/18)

2. Адміністративна / цивільна юрисдикція (розмежування трудових та публічно-правових спорів)

2.1 Адміністративна юрисдикція

2.2 Цивільна юрисдикція

2. Адміністративна / цивільна юрисдикція (розмежування трудових та публічно-правових спорів)

2.1 Адміністративна юрисдикція

Юрисдикція спору за позовом колишнього дільничного інспектора міліції до управління МВС України про стягнення грошової компенсації за невикористані щорічні відпустки, середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні

Спир за позовом колишнього дільничного інспектора міліції до управління Міністерства внутрішніх справ України про стягнення грошової компенсації за невикористані щорічні відпустки, середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні, 3 % річних та інфляційних втрат пов'язаний з проходженням публічної служби, а тому підлягає розгляду в порядку [адміністративного судочинства](#).

(Постанова ВП ВС від 11 квітня 2018 року у справі № 333/298/16-ц)

2. Адміністративна / цивільна юрисдикція (розмежування трудових та публічно-правових спорів)

2.1 Адміністративна юрисдикція

Юрисдикція спору за позовом особи, яка обіймала посаду начальника відділу з призначення пенсій Пенсійного фонду України про зобов'язання провести розрахунок і виплатити індексацію заробітної плати

Спир за позовом особи, яка обіймала посаду начальника відділу з призначення пенсій Пенсійного фонду України про зобов'язання провести розрахунок і виплатити індексацію заробітної плати є пов'язаним з проходженням публічної служби, а тому підлягає розгляду у порядку [адміністративного судочинства](#).

(Постанова ВП ВС від 20 червня 2018 року у справі № 426/160/14-ц)

2. Адміністративна / цивільна юрисдикція (розмежування трудових та публічно-правових спорів)

2.1 Адміністративна юрисдикція

Юрисдикція спору за позовом секретаря виборчої комісії до ЦВК про стягнення середньомісячного заробітку, компенсації за дні невикористаних відпусток

Спир за позовом секретаря виборчої комісії до ЦВК про стягнення середньомісячного заробітку, компенсації за дні невикористаних відпусток, компенсації втрати коштів внаслідок інфляції підлягає вирішенню в порядку адміністративного судочинства.

(Постанова ВП ВС від 12 грудня 2018 року у справі № 802/3879/14-а (2а/0270/93/12))

2. Адміністративна / цивільна юрисдикція (розмежування трудових та публічно-правових спорів)

2.1 Адміністративна юрисдикція

Юрисдикція спору щодо оскарження звільнення та поновлення на посаді працівників, посади яких визначені у переліку посад працівників державних органів, які виконують функції з обслуговування

Працівники державних органів, посади яких визначені у переліку посад працівників державних органів, які виконують функції з обслуговування, зберігали статус державного службовця після дати набрання чинності Законом України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу» (1 травня 2016 року) до завершення визначеного цим Законом 60-денного строку попередження про зміну істотних умов державної служби, а тому спори щодо оскарження звільнення та поновлення на посаді таких працівників підлягають розгляду в порядку [адміністративного судочинства](#).

(Постанова ВП ВС від 23 січня 2019 року у справі № 752/2922/17)

2. Адміністративна / цивільна юрисдикція (розмежування трудових та публічно-правових спорів)

2.1 Адміністративна юрисдикція

Юрисдикція спору щодо оскарження рішення районної державної адміністрації про зменшення надбавок за престижність праці педагогічним працівникам

Спир щодо визнання протиправним та скасування рішення районної державної адміністрації зі здійснення матеріально-фінансового забезпечення навчальних закладів, зокрема, про зменшення надбавок за престижність праці педагогічним працівникам у зв'язку з нестачею коштів у фонді оплати праці бюджету району є публічно-правовим і підлягає розгляду в порядку адміністративного судочинства.

(Постанова ВП ВС від 21 серпня 2019 року у справі № 0340/1429/18)

2. Адміністративна / цивільна юрисдикція (розмежування трудових та публічно-правових спорів)

2.1 Адміністративна юрисдикція

Юрисдикція спору щодо оскарження указу Президента України про звільнення з посади керівника Національної академії при Президентові України

Указ Президента України про звільнення з посади керівника Національної академії при Президентові України є актом індивідуальної дії і підлягає оскарженню в порядку [адміністративного судочинства](#).

(Постанова ВП ВС від 11 вересня 2019 року у справі № 9901/226/19)

2. Адміністративна / цивільна юрисдикція (розмежування трудових та публічно-правових спорів)

2.1 Адміністративна юрисдикція

Юрисдикція спору щодо оскарження звільнення капітана морського порту

Спори щодо проходження особою служби на посаді капітана морського порту, які виникли в період до 14 травня 2019 року, коли посада капітана морського порту ще не була зарахована до посад державної служби, а сама діяльність капітана морського порту – до державної служби, але вже мала характер публічної служби, підлягають розгляду в порядку [адміністративного судочинства](#).

(Постанова ВП ВС від 14 вересня 2021 року у справі № 490/4465/18)

2. Адміністративна / цивільна юрисдикція (розмежування трудових та публічно-правових спорів)

2.2 Цивільна юрисдикція

Юрисдикція спору щодо оскарження вчителем порушення виховною колонією управління Державної пенітенціарної служби України, загальноосвітньої школи (що входить до структури виховної колонії) стосовно зміни істотних умов праці

Посада вчителя не є ні державною, ні публічною службою. Вимоги вчителя стосуються порушення її трудових прав, за змістом правовідносин спір не має ознак публічно-правового, оскільки виник з приводу невиконання відповідачем обов'язку щодо письмового попередження працівника про зміну істотних умов праці, втрат у заробітній платі, тобто спір є приватноправовим і відповідно до зазначених вимог закону має розглядатися у порядку цивільного судочинства.

Звернення позивача до Дубенської виховної колонії, до структури якої входить Дубенська ЗОШ N 9, не є підставою для розгляду спору в порядку адміністративного судочинства, оскільки позивачка звернулася за захистом порушених прав, що виникли із трудових відносин, тому такий спір підлягає розгляду в порядку **цивільного судочинства**.

(Постанова ВП ВС від 28 листопада 2018 року у справі № 559/321/16-ц)

2. Адміністративна / цивільна юрисдикція (розмежування трудових та публічно-правових спорів)

2.2 Цивільна юрисдикція

Юрисдикція спору за позовом особи, звільненої із займаної посади, яка не складала присяги відповідно до Закону «Про службу в органах місцевого самоврядування»

Спир за позовом особи, звільненої із займаної посади, яка не складала присяги відповідно до Закону «Про службу в органах місцевого самоврядування» та не набула статусу службовця органів місцевого самоврядування, підлягає розгляду за правилами [цивільного судочинства](#).

Посадова особа місцевого самоврядування, яка вперше приймається на службу в органи місцевого самоврядування, вважається такою, що вступила на посаду, з моменту складення присяги.

Особа, яка відмовилася від складення присяги (за винятком осіб, обраних на посади, зазначені в абз. 2 ч. 1 ст.10 цього Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування»), вважається такою, що не вступила на посаду, а рішення про її призначення, обрання чи затвердження вважається таким, що втратило юридичну силу.

Набуття статусу посадової особи органу місцевого самоврядування пов'язується із наявністю певних обставин. Позивач не набув статусу посадової особи органу місцевого самоврядування, а отже не вважається таким, що проходив публічну службу, здійснюючи діяльність на займаній посаді.

(Постанова ВП ВС від 6 лютого 2019 року у справі № 146/885/17-ц)

2. Адміністративна / цивільна юрисдикція (розмежування трудових та публічно-правових спорів)

2.2 Цивільна юрисдикція

Юрисдикція спору щодо поновлення на роботі завідуючої обласної психолого-медико-педагогічної консультації

Спир щодо поновлення на посаді завідуючої обласної психолого-медико-педагогічної консультації, яка не є державним службовцем, а є педагогічним працівником, є виключно трудовим спором і має вирішуватись у порядку [цивільного судочинства](#).

(Постанова ВП ВС від 27 лютого 2019 року у справі № 815/6096/17)

2. Адміністративна / цивільна юрисдикція (розмежування трудових та публічно-правових спорів)

2.2 Цивільна юрисдикція

Юрисдикція спору щодо оскарження рішення органу місцевого самоврядування щодо внесення змін до статуту вищого навчального закладу в частині порядку призначення його керівника

Спир про визнання незаконним рішення органу місцевого самоврядування щодо внесення змін до статуту вищого навчального закладу в частині порядку призначення його керівника, підлягає розгляду в порядку **цивільного судочинства**.

Орган місцевого самоврядування, вносячи зміни до статуту Інституту в частині організаційно-правових засад, реалізовувала передбачені законодавством повноваження засновника закладу вищої освіти, тобто діяла як суб'єкт цивільного права, оскільки наділена правами та обов'язками власника відносно вказаного вищого навчального закладу як іншої юридичної особи – об'єкта комунальної власності та одночасно суб'єкта приватного права.

Звернення позивача (як претендента на вакантну посаду) до суду з указаним позовом спрямоване на відновлення його права на працю внаслідок порушення, на його думку, відповідачем порядку прийому на роботу, на захист якого спрямовані засоби та норми, визначені саме цивільним (трудовим) і цивільним процесуальним законодавством.

(Постанова ВП ВС від 2 жовтня 2019 року у справі № 807/300/18)

2. Адміністративна / цивільна юрисдикція (розмежування трудових та публічно-правових спорів)

2.2 Цивільна юрисдикція

Юрисдикція спору щодо оскарження акта проведення розслідування причин виникнення хронічного професійного захворювання

Спир за позовом про відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок професійного захворювання на виробництві та зустрічним позовом до позивача і до Головного управління Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів про скасування акта розслідування причин виникнення хронічного професійного захворювання, розглядається за правилами [цивільного судочинства](#).

Комісія, яка проводила розслідування причин виникнення хронічного професійного захворювання у позивачки не здійснювала владних управлінських функцій на підставі законодавства, а розслідувала причини виникнення хронічного професійного захворювання, про що 30 травня 2014 року склала відповідний акт за формою П-4, який не є рішеннями суб'єкта владних повноважень, а тому не може бути предметом оскарження в адміністративному суді.

(Постанова ВП ВС від 22 січня 2020 року у справі № 698/967/15-ц)

2. Адміністративна / цивільна юрисдикція (розмежування трудових та публічно-правових спорів)

2.2 Цивільна юрисдикція

Юрисдикція спору про поновлення на посаді директора загальноосвітнього навчального закладу та стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу

Спир про поновлення на посаді директора загальноосвітнього навчального закладу та стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу, підлягає розгляду в порядку **цивільного судочинства**, оскільки діяльність директора школи не є публічною службою у розумінні КАС України.

(Постанова ВП ВС від 12 лютого 2020 року у справі № 693/1140/16-ц)

2. Адміністративна / цивільна юрисдикція (розмежування трудових та публічно-правових спорів)

2.2 Цивільна юрисдикція

Юрисдикція спору щодо оскарження викладачем бездіяльності ректора вищого навчального закладу щодо включення до плану-графіку підвищення кваліфікації викладачами

Спир за позовом викладача про оскарження бездіяльності ректора вищого навчального закладу щодо включення до плану-графіку підвищення кваліфікації викладачами та направлення на таке підвищення кваліфікації підлягає розгляду у порядку [цивільного судочинства](#).

(Постанова ВП ВС від 30 вересня 2020 року у справі № 420/3453/19)

2. Адміністративна / цивільна юрисдикція (розмежування трудових та публічно-правових спорів)

2.2 Цивільна юрисдикція

Юрисдикція спору щодо звільнення з посади генерального директора державного підприємства Міністерства охорони здоров'я України

Після укладення контракту між Міністерством охорони здоров'я України і ОСОБА_1 виникли трудові відносини, тобто фактично позовні вимоги стосуються підстав та умов звільнення позивача з посади генерального директора державного підприємства на підставі пункту 8 частини першої статті 36 Кодексу законів про працю України.

Спир у справі не є публічно-правовим і не належить до юрисдикції адміністративних судів, а стосується трудових відносин та **має вирішуватись судами за правилами ЦПК.**

Аналогічну правову позицію ВП ВС висловила, зокрема, в постановах від 14 листопада 2018 року у справі № 806/2808/16, від 23 січня 2019 року у справі № 822/160/16.

(Постанова ВП ВС від 28 жовтня 2020 року у справі № 826/12819/18)

Верховний
Суд

Дякую за увагу!